

The book cover features a surreal illustration. On the left, a close-up of a person's face is shown with their eyes closed. Superimposed on the right side of the face is a large, translucent blue shape resembling a fishbowl. Inside this shape, three fish are depicted: one at the top, one in the middle, and one on the left. The background is a textured mix of blue and purple. The author's name is at the top right, and the title is at the bottom right.

Martin Němec

*O ženách
(a mužích)*

Martin Němec

O ŽENÁCH (A MUŽÍCH)

Freetim(e)publishing
2011

Copyright © Martin Němec, 2011

Cover © Martin Němec, 2011

Czech elektronick edition © Freetim(e)publishing, Praha 2011

Rád bych poděkoval Pavlovi Koutskému, za nápad tuto knihu realizovat, Petře Biache za průběžné korigování textů a všem koho mé psaní baví.

OBSAH

Prolog.....	7
Ožebračený Adam	10
Evina vina	13
Mar me láda!	16
Z matek	19
Haló, pane vrchní!	22
Šest mužů ve člunu	25
Psí psaní	28
Sixtinská maringotka (Nestíhám!).....	31
Potvory a rošťáci	34
Bývalé dítě	37
Vteřina navíc	40
Nesem vám noviny	43
Prosím, posad'te se!	46
Mezi nebem a námi	49
Polystyrenový sníh	52
Letní deník I.	55
Letní deník II.....	58
Letní deník III.	61
Povidlový Armagedon.....	64
Zrcadla	67
Neradbychvásobtěžovalslečno!.....	70
Zadarmo!.....	73
My darling!	76
Stereofonní lampa.....	79
E-mail z Leningradu	82
Coleda.....	85
Slova	88
Schody	91
Cesta	94

Andělé a Anděly.....	97
3x život	100
Vítězná porážka.....	103
Dary, dárky, dárečky	106
Prezidenti	109
Snář.....	112
Staronoviny	115
Sam a Ota.....	118
Nebe nad benzínem	121
Žralůček	124
Zastřelen na útěku	127
Okurková sezona	130
3+1 kachna	133
100% cotton	136
Koloběh košil	139
Stařec a TV	141
Poprvé je to nejhezčí	143
Smím prosit?	145
Technical Brothers	147
Billboard stověžatý.....	149
Jak neprodat obraz, aneb most přes magistrálu.....	151
Muž a jezero.....	153
Epilog.....	156
Martin Němec.....	158

Prolog

Samozřejmě že neumím psát fejetony. Nevím, jak se to dělá. Stejně tak nevím, jak se provádí operace menisku nebo jak se řídí proudové letadlo. Nikdy jsem se to neučil, nenastudoval jsem manuál, a tak bych se do oněch disciplín neměl pouštět. Vbruslit na tenký led ortopedie nebo pilotování by mohlo hraničit s lehkovážností, tuším. Při psaní fejetonů, upřímně řečeno, nehrozí trombóza ani turbulence, a tak jsem (po zcela nepatrném váhání, ne nepodobném okamžitému souhlasu) na nabídku psát je přikývnul. Dokonce opakovaně – tedy pro dva různé časopisy. Říká se přece, že opakování je matkou moudrosti (i když sám si o tomhle příbuzenském vztahu myslím své). Mé fejetony jsou spíš takové kratinké povídky o drobnostech, které jsem zažil nebo slyšel. Některé jsem slyšel tak dávno, že nevím, jestli jsem je neprožil, a jiné jsem zase prožil před tolika lety, že mívám pocit, jako bych je znal z vyprávění.

Mám rád takzvané historky ze života. V Čechách jsme za účelem jejich uchování dokonce vybudovali takové inkubátory (nebo snad jsou to alchymické dílny?), kterým říkáme hospody. Zde se historky mění v příběhy, z příhod se stávají romány a nevšední události se přetavují v legendy. V hospodách se individuální osudy stávají společným majetkem, aniž by se rozorávaly jejich meze, aniž by kdo utrpěl újmu na majetku či politickém přesvědčení.

Můj táta byl malíř a vždycky říkával, že obrazy mají viset, že nemají postávat u stěn ateliérů. Taky těch pláten

rozdal mnoho čtverečních metrů. A já si myslím, že stejně tak i příhody se mají vyprávět, slyšet, psát a číst. Dokonce i malé příběžky, příběžíčky a příběženky, nad nimiž by Honoré de Balzac zívnuł a Václav Havel rozpačitě pokrčil rameny. Ale když já si nemůžu pomoci, zrovna minulý týden jsem v kavárně zaslechl, jak mladík po tom, co se hrozivě zašklebil při pití džusu, řekl své slečně: „Má to nějakou přírodní pachut’.“ Pachut’ přírody!? To o nás a naší době něco zábavného a zneklidňujícího říká, ne? Je škoda to nechat jen oné slečně, myslím. Co by s tím taky dělala? A to možná nevíte, že v Japonsku s úspěchem vyrábějí polštáře pro osamělé s aplikovanou umělou paží, která se k vám ve spánku přivine... což mi připomíná, že jsem nedávno cestou z ateliéru uviděl mezi vším tím čurbesem vinohradského chodníku ležet na zemi papírovou vlaštovku s nějakým nápisem. Naklonil jsem se k ní a přečetl si vzkaz napsaný tužkou. Na ležící vlaštovce stáło jediné slovo: „Help!“ Když jsem dostal nabídku na vydání svých fejetonů, říkal jsem si, že je musím podrobit očistě, že některé z nich bude třeba vyhodit, jiné napravit a rozhodně je seřadit jinak než chronologicky. No a pak jsem se rozhodl, že je naopak nebudu upravovat ani řadit. Nechal jsem zkrátka prostor autenticitě a lenosti. Vždyť ty pravidelně odevzdávané sloupky (a to i během osudových ran, jakými byla ztráta milovaného psa, nabytí nechtěné opice či nerovný zápas s trojklaným nervem) jsou jakýmsi deníkem. Jedinou změnou ve sledu oněch písemných prací je nakonec to, že jsem necelou desítku textů napsaných pro časopis Reflex zařadil jako bonus za fejetony, které rok a půl vycházely v Žeň a život pod názvem Žen-šen až o rok později. (Vzpomněl

jsem si, že když jsem byl paní šéfredaktorkou, která mne pro tuto práci oslovila, dotázán, jak se bude moje pravidelná rubrika jmenovat, neodpustil jsem si navrhnout název „Muž a smrt“. Smála se téměř tak silně, jako vrtěla zamítavě hlavou. Jinak jsem ale dostal takzvaně volnou ruku, což je pro umělce na volné noze požehnáním. Vím, že mé Žen-šeny občas poněkud kolidovaly s články o zdravé výživě, pleťových maskách z vlaštovčích hnízd či dietních programech pro brunety, ale já se tím psáním bavil (zvláště, když jsem den před odevzdáním dumal, o čem to asi tentokrát bude). Díky bohu lze podle ohlasů soudit, že se snad bavily i čtenářky, včetně jejich manželů, z nichž mi jeden řekl (kde jinde než v hospodě): „Já teda tenhle časopis nikdy nečtu, ale při těch tvech historkách se občas na záchodě směju tak nahlas, že se mě žena ptá, jestli mi něco není.“ Ať vám tedy některá z těch mých vzpomínek připomene ozvěnou třeba něco zasutého z vašich vlastních příhod – odžitých i odslyšených. Nebo ať alespoň můžete partnerovi přes dveře říct: „To mi musí něco bejt, abych se smál?“

Martin Němec, Dolní Zbirohy u Malé Skály, srpen 2011

Ožebračený Adam

Kdysi žil muž a jmenoval se třeba Adam. Nudil se dlouze a z té nudy se mu udělalo nanic. Takové nicotné nanic pro nic a za nic. Zjistil, že mu cosi chybí a nemohl připadnout na to, co by to tak mohlo být. Auta ještě neznal a na fotbal je jeden sebešikovnější hráč málo. Po krátké poradě s jediným, zato však nejvyšším nadřízeným, se rozhodl investovat vlastní žebro do projektu s pracovním názvem Eva. Chirurgický zákrok byl vcelku nenáročný, ale následky trvalé...

Jizva na hrudníku nás muže občas pobolívá a zprávy o tom, zda se operace podařila, se různí. Od těch dob se odehrálo mnohé a muži si vymysleli pravidla fotbalu i konstrukci čtyřtakového motoru. Jedni se z ovoce naučili pálit dobrou kořalku a ti, kterým to pálilo hůř, vymysleli daňová přiznání, politická zapírání a elektroměr. My muži se věčně snažíme všemu rozumět, mít ke všemu manuál, certifikát a v krajním případě i názor. Dokážeme z rozmaru rozebírat a sestavovat svá auta, rozebírat politickou situaci a sestavovat národní mančaft. Jen jedno nám zůstává zahaleno rouškou tajemství, jen v jednom se nevyznáme, nedokážeme to rozebrat, natož pak sestavit. Tou záhadou pro nás navždy zůstanou ženy. Ženy, ta nejvzdálenější stvoření v širém světě, bez jejichž blízkosti jsme nemožní a v jejichž přítomnosti se obratem znemožníme. Bez kterých to nejde a se kterými jakbysmet, ženy, které nás ničí a zušlechťují, ženy, pro které roztahujeme křídla a zatahujeme břicha. Vždyť pro koho jiného by byl všechn ten humbuk, všechny ty výstavy obrazů, ekonomické prognózy a válečné vřavy?

Pro ženy! A žena se prožene naší výstavou, prognózou i vřavou a pak špitne cosi o opravdu moc výjimečných lodičkách s takovým pásečkem na kotníku, které mají v té prodejně vlevo vedle kosmetiky, kde nám před měsícem ukazovala onen maličký flakonek s francouzským parfémem. A je to! My se samozřejmě smrtelně urazíme, protože byla potupena vážnost našeho umění, chytrosti a odvahy. A pak řekneme něco pitomého, co mrzí ji hned a nás vzápětí. Ach, umět to tak celé vzít zpátky... Zacouvat do bezpečí času před dvěma minutami jako do garáže. Obrátit ručičky hodinek, nejprve polknout onen hulvátský výraz a pak projít pozpátku dveřmi, kudy jsme vešli, a začít znovu. Začít znovu! Kolikrát v životě by tohle každý z nás tolik chtěl a potřeboval.

Ale nejde to, nepůjde to a nikdy to nešlo. A protože couvat zpět neumíme, dá to moc práce směrem opačným – kudy se ten náš život chybami proděravělý jak ementál ubírá. Takže teď je právě všechno v háji. A ten háj je temný a záludný jako les z pohádky bratří Grimmů. Naše obrazy nám náhle připadají šedé, ekonomická křivka se krouť jako had kolem stromu a přední linie pěšáků prchá zbaběle z boje. Je po všem. Nezbyvá než zatáhnout žaluzie trpitelského mlčení a hledět se vyhnout pohledu svého pohledného protějšku.

Jsme tak slabí...

Druhý den pak loudavým krokem zamíříme do těch dvou nepříliš od sebe vzdálených obchodů, abychom zahladili stopy včerejší hrubosti.

Večer si vyrazíme do jejího (jak se však domníváme svého) oblíbeného podniku na své oblíbené (odkdy já mám rád ryby?) jídlo. Kráčíme majetnický s tou svou

blízkou vzdálenou ženou, která je dnes vyšší o nové podpatky a voní světu na odiv. Později nad sklenkou svého milovaného šampaňského (co nás po něm tak pálí žáha) vyprávíme dlouze a skromně sami o sobě a oči ženy jsou chápavé a jen mimoděk sklouznou občas dolů pod stůl, kde ve vonném přístavu kotví dvě krásné zánovní loďky.

„No, to je úžasný,“ řekne pak žena muži, který se domnívá, že ho poslouchá. Jeho téměř neznatelně zabolí jedno místo na hrudníku. To budou patrně ty bublinky. Kdo by dnes večer myslel na chybějící žebro? Komu by dnes chybělo?

Evina vina

Kdysi žila žena a jmenovala se kupříkladu Eva. Možná ani nechtěla hřešit, prostě jen byla zvědavá nebo měla nedostatek vitamínu C. Na druhou stranu, co by to bylo za ženu zcela bez hříchu? Žena bez hříchu je cosi jako šampaňské bez bublin nebo abiturientský večírek bez trapasu. A téhle dejme tomu Evě vděčíme za mnohé. Za rozvoj oděvního průmyslu třeba, neboť zakrýt nahotu lze rozličným a často i zábavným způsobem. A také jí vděčíme za to, že můžeme navěky hledat ztracený ráj, neboť věci nedostupné a skryté budou vždy předmětem naší touhy. Na ráji bychom za chvíli začali stejně hledat mouchy (a díky spadnému ovoci to tam muselo jen bzučet), připadalo by nám, že tam chybí rokenrol, že je málo pracovních příležitostí a parkovacích míst a že je tam vlastně trochu nuda. A nuda v ráji zdaleka nebude tak inspirativní jako například nuda v Brně. Zkrátka a dobře, ta hadem zmanipulovaná polykačka jablek vytrhla muže z letargie a zahálčivého lenošení. A tak je to i s jejími dcerami, vnučkami, pravnučkami a praprapravnučkami až podnes. My muži bychom se tak rádi nudili (že by pojem nudista měl rajský původ?), ale nejde to. Ženy nám nedopřejí klidu.

Svět žen a mužů je tak různý, protože my Marťané s Venušankami nalézáme společná témata (byť sebekrásnější) jen sporadicky. Je to trvalé a jednoznačné, že přístup obou pohlaví k čemukoli je naprosto rozdílný. Nedávno jsem slyšel jednu ženskou historku z natáčení koprodukčního filmu. Představitel hlavní role přiletěl ze Spojených států a v letadle si přečetl scénář. Režiséra se

pak zeptal, zda má mluvit potichu nebo nahlas, a stoupl si před kameru. Představitelka vedlejší role přiletěla z Paříže, kde velmi pečlivě nastudovala scénář. Před natáčením požádala režiséra o schůzku a začala se ho vyptávat na psychologii své postavy. Ptala se i na její rodinné zázemí, o němž ve filmu nebyla vůbec řeč, na vnitřní pocity v její dospělosti a na vnější události jejího dětství. Režisér nedokázal na její otázky uspokojivě odpovědět, a tak se netočilo. Později celou událost popsal slovy: „Dva dny se ptala, tři dny plakala, pak odletěla, aby se už nevrátila.“ A nyní příhoda mužská. Můj kamarád, slavný malíř (chtěl jsem napsat mladý malíř, ale slova mi uvázla v klávesnici, neb je to můj spolužák), chodil s mladou dívkou (ano, ta byla prokazatelně mladá, ale zas nebyla tak slavná), krásnou intelektuálkou! Víím, že spojení těch dvou slov je patřičné, asi jako když se řekne „vtipný formulář“ nebo „estonská limuzína“, ale holt tomu bylo tak. Můj slavný kamarád (v nejlepších letech) neměl rád divadlo. Přesněji řečeno, neměl rád postmoderní divadlo, ve kterém Hamlet mudruje nad mobilem místo nad lebkou a Strýček Váňa hulí jointy. Tlak krásné intelektuálky byl ale neúprosný a kamarád v nějaké slabé chvílce (patrně by se z určitého úhlu pohledu dala považovat za silnou) dal slib, který muž nemůže vzít zpátky a žena zapomenout. Nastal večer D a zatrpklý malíř usedl sklesle do tvrdé židle s číslem, v níž musel setrvat nekonečně dlouhou dobu sedmdesátiminutového představení. V nastalé tmě se odehrával nesrozumitelný příběh napěchovaný černým igelitem, úmyslnými trapnostmi a trapnými úmysly. Alespoň tak to cítil on, který se jediný nesmál, a kromě jeviště se záhy vymezil i vůči hledišti. Asi po deseti

minutách uslyšela jeho dívka vedle sebe šramot. Ovanul ji odér čehosi nepatřičného a otočila se s podezřením na svého partnera. Ten si právě rozsvítil malou svítilnu připnutou na čele gumovým páskem a v kuželu světla otevřel rozečtený román. Nevím, jak skončil jejich tehdejší večer, není mi známo, jestli ona viděla celé představení, a zda on, coby trucovitý speleolog, dočetl přinesenou knihu. Myslím ale, že je to hezký příklad pasivního vzdoru.

Muži rádi vnášejí světlo do temnot po vzoru Prométhea, zatímco ženy po vzoru „praEvy“ ustavičně trhají další a další jablka, i když je to zapovězené. Ženy jsou, jak vyplývá z příkladu plačící Francouzky, povahy hlubší, nebo lépe řečeno i v poměrně mělké kaluži spatřují důvod stát se Ofélií a dovedou dramaticky vlát i v pomyslné vichřici vlastního fénu. Faktem ale zůstává, že v regulérní vichřici na vrcholu hor, když muž ztrácí orientaci, kulicha a nervy, se žena dokáže vzmužtit k nevídaným činům. Zato v trhání zakázaných ovocí jsou jaksi nepoučitelné...

Jak říká má vlastní žena po vzoru jedné své oblíbené filmové postavy: „Já to smím udělat, protože jsem hezká!“

Vůči nepopíratelné logice takového argumentu světlo každé čelní lampičky pohasíná.

Mar me láda!

Bylo jednou jedno dítě a jmenovalo se třeba Daniela. Z toho zřetelně vyplývá, že ono dítě byla holčička. Pro dnešní povídání to ale není podstatné, protože není holčičí ani klukovské, ale dětské. A vlastně není ani tak o dětech, jako o slovech. Touha pojmenovávat vnější svět slovy je urputná a nesnadná. Celoživotně s jejich správným užitím zápasí spisovatelé románů, prodavači nerezového nádobí, řečníci na náměstích i básníci v podkrovích. Kdo se určitou dobu svého života hledáním a užitím slov netrápí, ale baví, jsou děti. Slova se na ně sypou ze všech stran a ony je berou a zkusmo je přiřazují k předmětům, lidem, zvířatům a citům, které je obklopují. Často se slova s pojmy, kterým náleží, setkají, ale občas se nádherně minou. A jsme zpátky v dětském pokojíku malé Daniely. Je to dívenka s jasnými prioritami: má ráda maminku, tatínka, množinu panenek a sourozenců a taky marmeládu. Utěšené veličiny jejího dětství splývají nějak dohromady a ona to sladké červené, co jí máma maže každé ráno na chleba s máslem, nazývá „mámtěráda“. Krásný svět jahodové „mámtěrády“ ji s přibývajícím verbální výbavou jednoho dne bohužel opustí a také na jejím krajíci (stejně jako na krajících nás nudných dospělých) se objeví docela obyčejná marmeláda. Jen nevím, jestli bude tak sladká a zda bude pocházet ze stejných strawberry fields jako pochoutka, kterou doposud snídala.

Panuje obecně vžitý předsudek, že prvním slovem dítěte by mělo být „máma“, což jsou schopni tolerovat někteří otcové a většina dědů, ale babičky to téměř bez výjimky